

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационния труд

на **Василена Божидарова Спасова**,

за получаване на научна и образователна степен “доктор”

Тема: “Развитие на емоционалната интелигентност на 6-7-годишните деца чрез възприемане на музика”

Мария Попова, доц, д-р

Дисертацията на г-жа Спасова представлява сериозен изследователски опит не само в областта на теорията и методиката на музикалното възпитание. Позволявам си да споделя учудването си от нейния кураж, смелост да избере проблем, който в голяма степен влиза в обсега на психологията. От друга страна, това очевидно е дало възможност за по-пространно изследване на една твърде деликатна и свързана с влиянието на субективния фактор област, каквато е възприемането на музика, особено при деца в по-ранна възраст.

В *увода* пределно ясно е очертана както актуалността на темата, така и компонентите, които определят посоката на реализиране на изследването; целите, задачите, хипотезите и пр. Още тук се излага мнението за връзката между емоционалния статус на децата и ширещото се, не само у нас, агресивно поведение и сред младите хора. Ето защо смятам, че и социалната ангажираност на проблема, е принос в теорията и практиката в областта на музикалното възпитание на децата и учениците, а защо не и на бъдещите граждани на новото общество?

Като отправна точка в *Първата глава*, приемам съображението на авторката да отрази различните посоки, свързани с музиката и с нейното възприемане. На много места в труда основателно се акцентира върху влиянието на субекта при възпитанието и развитието на децата, за

възникването на различни асоциации при възприемането на музика и пр. Цитираните автори са много добре анализирани и са представени и като повод за дискусия, особено валидни за днешното време. В този смисъл са изведени психологическите свойства и етапите в процеса на възприемането на музика.

По отношение становищата в развитието на съдържанието на понятието емоционална интелигентност, г-жа Спасова прави сериозен обзор, като използва изследванията на редица автори в тази област. Същевременно тя излага и конкретизира процеса на постепенното обединяване на схващанията за понятията интелект и емоция, разглеждайки ги и в исторически план. На основа на многобройните теории и тълкувания на понятието емоционална интелигентност, авторката откроява негова характерна особеност и приема за работно понятие „...комплекса от умения за разбиране на собствените емоции и чувства и тези на другите, адекватно емоционално себеизразяване, емпатийно отношение и гладко общуване с другите”. (с. 66).

В контекста на проблематиката на темата, връзката с практиката според мен е изключително трудна сфера за изследване още повече, когато се работи с такава възрастова група. Любопитно е да се установи (естествено чрез друга разработка) подобна връзка с ученици, с младежи и пр., за да се проследи влиянието на емоционалната интелигентност върху тяхното поведение и действия, върху формирането на същностни хуманни качества и добродетели.

Във *втората* глава се представя технология на модел на емоционалната интелигентност при 6-7 годишни деца при възприемането на музика. По този начин съдържанието на тази глава е свързано с музикално-педагогическата дейност на дисертантката.

Авторката предлага трикомпонентната структура на емоционалната интелигентност, която използва като модел при осъществяване на своето

изследване. Изведената много добра практическа дейност и чрез включване на множество задачи, доказва и възможностите на г-жа Спасова да генерира идеи и решения в работата си с децата. Освен това, тя се опира и на другите видове музикална дейност и в използването на междупредметни връзки. Очевидно кандидатката насочва вниманието си върху цялостното развитие на детето.

Направи ми впечатление един на пръв поглед дребен и незначителен детайл, а именно: авторката предлага заменянето на въпроса към децата „Какво е настроението на музиката?“ с „Какво почувствахте вие, докато слушахте музиката“. По този повод тя основателно аргументира своето много полезно решение, защото знаем, че музиката е в основата на учебното съдържание и нейната специфика и функциониране са ръководещи в нашата дейност. Освен това всеки преживява по своему дадена музика и усеща по различен начин нейните послания.

Приятно съм изненадана от предложения репертоар за слушане на музика, който включва творби от различни жанрове. По-впечатляващо е, че се използва музика, която най-често свързваме с възможностите на по-големите ученици. Предполагам, че този подход е повлиян до известна степен от изследванията на японския учен Масаро Ибука, продължител на делото на небезизвестния негов сънародник Сузуки.

Дисертантката прилага различни методи и подходи при възприемане на музика: словесни, нагледни, двигателни и пр. и на немалко места в съдържанието на формирания експеримент тя прилага и полезна за практиката нетрадиционна методика. Възможно ли е все пак (с. 81) да се „... онагледим музикално-художествения образ, вложен в творбата...“ защото музикалният образ всъщност е настроението, което предизвиква у нас музиката. И още нещо: дали трябва да вербализираме музиката, особено непрограмната? Смятам, че става въпрос за част от музиката, предложена в репертоара за възприемане. Това са проблеми, които

предполагам вълнуват доста наши колеги и защото водещо е присъствието на субекта, на личностното преживяване.

Статистическата обработка и достатъчно пълният анализ на резултатите от изследването са направени коректно и с нужната компетентност.

Използваната литература напълно отговаря на изискванията за такъв тип разработка; от множеството заглавия 42 са на небългарски автори, също отличен атестат за качествата и уменията на авторката.

Въпросите ми към г-жа Спасова: 1. Защо избрахте да се опрете на учебната документация на изд. „Изкуства”. 2. Кой извод и кой принос приемате за най-съществени, най-значими в процеса и в реализирането на Вашето изследване.

Авторефератът съдържа всички необходими елементи и достатъчно пълно и аргументирано отразява съдържанието на дисертационния труд. Представените четири публикации по темата имат своята стойност на сериозни научно-практически изследвания.

В заключение: изложените обобщени впечатления от изследването на Василена Божидарова Спасова ми дават основание да предложа на членовете на научното жури да ѝ присъди образователната и научна степен „Доктор” по специалността „Теория и методика на обучението по музика”

И съвсем накрая, позволявам си да цитирам една мисъл на Айнщайн, която за мен звучи съвременно и с която мисля, че всички ще се съгласим: „Ученикът не е кофа, която да се напълни, а факла, която да се запали”.

17.06.2018
Благоевград

доц. д-р Мария Попова

